

Profesore Olga Kovša: viņas mantojums Rīgas Stradiņa universitātes muzejā

Daiga Dupate

Rīgas Stradiņa universitātes muzejs, Latvija

Ievads. Profesore Olga Kovša (05.11.1918.–12.05.2003.) bija Rīgas Medicīnas institūta docētāja no 1955. līdz 1993. gadam. Sākumā viņa strādāja par asistenti, tad par docenti Hospitālās terapijas katedrā, pēc tam profesori 2. hospitālās terapijas katedrā un bija šīs katedras vadītāja no 1971. līdz 1982. gadam. Bijusi Rīgas Medicīnas institūta direktora vietniece mācību un zinātniskajā darbā no 1958. līdz 1961. gadam. 2018. gadā pieminēsim profesori Olgu Kovšu 100. dzimšanas dienā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir sniegt vērtējumu par profesores Olgas Kovšas memoriālajiem priekšmetiem Rīgas Stradiņa universitātes muzeja krājumā, veicināt šo materiālu pētniecību, aprakstu paplašināšanu un izmantošanu, tādējādi arī popularizējot Rīgas Stradiņa universitāti. Darba gaitā pētīti Rīgas Stradiņa universitātes Arhīva, Latvijas Valsts arhīva dokumenti, publikācijas drukātajos materiālos un Rīgas Stradiņa universitātes muzeja krājuma materiāli, intervētas personas, kuras atceras Olgu Kovšu. Lietota vēsturiski pētnieciskā un analītiskā metode.

Rezultāti. Par profesori Olgu Kovšu izvērstu publikāciju ir visai maz, pārsvarā tie ir pārstāstīti biogrāfiskie dati. Viņu labi atceras mūsu augstskolas vecākās paaudzes docētāji, absolventi, kuri raksturo O. Kovšu kā erudītu, ar plašu redzesloku apveltītu pasniedzēju iekšējā slimībās. Viņa bijusi atsaucīga, tomēr ieturēta; smalkjūtīga, tomēr principiāla. Par viņas lielajām darba spējām liecina tas, ka līdztekus mediķes un pasniedzējas pienākumiem viņa aktīvi iesaistījies arī sabiedriskajā un administratīvajā darbā.

Olga Kovša piedzima 1918. gada 5. novembrī Raskazovas ciemā Tambovas apgabalā, kur Pirmā pasaules kara laikā viņas vecāki Jakovs un Marija Kovši, evakuējoties no Liepājas, bija devušies bēgļu gaitās. Latvijā ģimene atgriezās 1920. gadā un apmetās uz dzīvi Rīgā. 1936. gadā O. Kovša pabeidza Rīgas Valsts krievu ģimnāziju. Pirmās darba gaitas viņa uzsāka tajā pašā gadā kā strādniece šokolādes fabrikā "Rigerta", bet pēc gada – rūpnīcā VEF. Tomēr viņas intereses saistījās ar medicīnu, tāpēc 1941. gadā viņa iestājās māsu skolā, kas darbojās Rīgas 1. slimnīcā. No 1944. gada O. Kovša turpināja studijas Latvijas Valsts universitātē, Medicīnas fakultātē, ko absolvēja 1950. gadā. Valsts sadalē jauno ārsti nosūtīja darbā uz Ventspils slimnīcu. Bet jau 1952. gadā pēc profesora Ernesta Burtņieka uzaicinājuma viņa atgriezās Rīgā un 1950. gadā nodibinātajā Rīgas Medicīnas institūtā sāka studijas aspirantūrā Iekšējā slimību propedeutikas katedrā. Medicīnas zinātņu kandidāta disertācijas tēma bija par aizkuņģa dziedzera funkcionālām pārmaiņām slimniekiem ar sirds un asinsvadu slimībām. 1972. gadā viņa aizstāvēja doktora disertāciju "Hepatobiliārā sistēma hroniska holecistīta slimniekiem". No 1956. gada viņa strādāja par asistenti Rīgas Medicīnas institūta Hospitālās terapijas katedrā un 1958. gadā ievēlēja par docenti. Kad 1971. gadā šo katedru sadalīja, docente O. Kovša kļuva par 2. hospitālās terapijas katedras vadītāju (līdz 1984. gadam), bet 1974. gadā viņu ievēlēja par profesori. Viņa bijusi arī Rīgas Medicīnas institūta direktora vietniece mācību un zinātniskajā darbā (1958–1961). 1993. gadā viņa devās pensijā.

Profesorei O. Kovšai ir 276 publikācijas, viņa ir sarakstījusi piecas grāmatas, arī 1971. gadā izdoto grāmatu "Iekšējās slimības" divās daļās. O. Kovšai 1968. gadā piešķirts Nopelniem bagātās ārstes nosaukums, un viņa ir apbalvota ar medaļu "Par darba varonību", goda zīmi "Veselības aizsardzības teicamnieks", saņēmusi Veselības ministrijas atzinības rakstus, bet 1997. gadā viņai tika piešķirts Latvijas Zinātņu akadēmijas valsts emeritētās zinātnieces nosaukums. O. Kovša mirusi 2003. gada 12. maijā Rīgā.

2004. gadā Rīgas Stradiņa universitātes muzejs saņēma dāvinājumu no viņas krustmeitas Valērijas Hlopokas – O. Kovšas memoriālos priekšmetus.

Secinājumi. V. Hlopokas dāvinājums Rīgas Stradiņa universitātes muzejam – profesores O. Kovšas memoriālie priekšmeti (absolvēšanas dokumenti, apliecības, diplomu, mediķa un sadzīves piederumi) – atspoguļo viņas dzīves svarīgākos notikumus. Tie liecina par Rīgas Medicīnas institūta (tagad Rīgas Stradiņa universitātes) institucionālās attīstības vēsturi un personībām. Simboliski tas ir priekšmetu kopums, kas vēsta par to, kā persona – skolniece kļūst par personību – cienījamu mediķi, profesori un zinātnieci.